

Vergaderjaar 2016–2017

34 730 IV

Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2017 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

INHOUDSOPGAVE

A.	ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL	2
B.	BEGROTINGSTOELICHTING	3
1.	De begroting van Koninkrijksrelaties	3
a.	Leeswijzer	3
b.	Het beleid	3
	a. Overzicht belangrijkste uitgaven- en ontvangstenmutaties	3
	b. De beleidsartikelen	5
	c. De niet-beleidsartikelen	8
2.	De begroting van BES-fonds	9
a.	Leeswijzer	9
b.	Het beleid	10
	a. Overzicht belangrijkste uitgaven- en ontvangstenmutaties	10
	b. Het beleidsartikel	10

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL

Wetsartikelen 1 en 2

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2017 wijzigingen aan te brengen in:

1. de begrotingsstaat van Koninkrijksrelaties;
2. de begrotingsstaat van BES-fonds.

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
R.H.A. Plasterk

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1. De begroting van Koninkrijksrelaties

a. Leeswijzer

De eerste suppletoire begroting geeft een beeld van de uitvoering van de begroting 2017. De stand van de eerste suppletoire begroting wordt vanaf de stand van de vastgestelde begroting 2017 opgebouwd.

Bij de tabel budgettaire gevolgen van beleid worden per artikel de beleidsmatige en technische mutaties toegelicht groter dan of gelijk aan de ondergrens zoals deze in de Rijksbegrotingsvoorschriften (RBV) zijn opgenomen, de zogenaamde staffel, te weten:

Omvang begrotingsartikel (stand ontwerpbegroting) In € miljoen	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)
1. Waarborgfunctie	Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen / Uitgaven: 4 mln. Ontvangsten: 2 mln.
4. Bevorderen sociaaleconomische structuur	Verplichtingen/Uitgaven: 1 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen / Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: 2 mln.
5. Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen	Verplichtingen / Uitgaven: 1/2 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen / Uitgaven: 2/4 mln. Ontvangsten: 2 mln.
6. Apparaat	Verplichtingen / Uitgaven: 1 mln. Ontvangsten: –	Verplichtingen / Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: –
7. Nominaal en onvoorzien	Verplichtingen / Uitgaven: 1 mln. Ontvangsten: –	Verplichtingen / Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: –
1. BES-fonds	Verplichtingen / Uitgaven: 1 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen / Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: 2 mln.

Daarnaast worden ook enkele mutaties toegelicht vanuit het oogpunt van transparantie dan wel andere overwegingen.

De gepresenteerde budgetflexibiliteit (juridisch verplicht) is de stand per 21 april 2017.

b. Het beleid

a. Overzicht belangrijkste suppletoire uitgavenmutaties- en ontvangstenmutaties 2017 (Eerste suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

Overzicht belangrijkste suppletoire uitgavenmutaties 2017 (Eerste suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Artikelnummer	Uitgaven 2017
Vastgestelde begroting 2017		291.862
Belangrijkste suppletoire mutaties		
1) Wisselkoersreserve	1, 4, 6 en 7	6.500
2) Kasschuif TBO	1	3.000
3) Overboeking SVB middelen van SZW	4	2.256
4) SONA	4	1.900
5) NPMNA	4	2.680
6) Negatieve eindejaarsmarge	7	- 4.076
7) Overige mutaties		1.546
Stand 1e suppletoire begroting 2017		305.668

Overzicht belangrijkste suppletoire ontvangstenmutaties 2017 (Eerste suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Artikel- nummer	Ontvangsten 2017
Vastgestelde begroting 2017		36.475
Belangrijkste suppletoire mutaties:		
1) Wisselkoersreserve	1, 4, 5	8.995
2) NPMNA	4	2.680
3) SONA	4	1.900
4) Renteontvangsten	4, 5	2.458
5) Overige mutaties		0
Stand 1e suppletoire begroting 2017		52.508

Toelichting

Uitgaven en ontvangsten

Wisselkoersreserve

De resterende wisselkoersreserve ultimo 2016 (11,9 mln.) is toegevoegd aan 2017. De voorziene wisselkoerseffecten voor 2017 en 2018 worden verrekend met de wisselkoersreserve. Op basis van de huidige inzichten is voorzien dat per saldo 4,0 mln. in 2017 en 5,4 mln. in 2018 uit de reserve moet worden onttrokken. De benodigde middelen voor 2018 worden naar achteren geschoven.

Team Bestrijding Ondermijning

De middelen voor het Team Bestrijding Ondermijning (TBO) in het kader van de rechtshandhaving Sint Maarten worden met een kasschuif (€ 3 mln.) naar voren gehaald, zodat de inzet in 2017 gecontinueerd kan worden.

SVB middelen

De SVB-middelen, € 2,3 mln., uit de boedelscheiding na 10-10-10 wordt voor sociaal economische initiatieven in Caribisch Nederland ingezet. Deze middelen worden door SZW toegevoegd aan de integrale middelen die op de begroting van Koninkrijksrelaties staan.

SONA en NPMNA

Als gevolg van de eindafrekening SONA en de verkoop van de aandelen in de AIB Bank ontvangt BZK respectievelijk € 1,9 mln. en € 2,7 mln. op de begroting van Koninkrijksrelaties. Deze ontvangsten worden binnen de begroting ingezet.

Negatieve eindejaarsmarge

De negatieve eindejaarsmarge 2016 is verwerkt in de begroting van Koninkrijksrelaties en wordt binnen de begroting ingepast.

Renteontvangsten

De raming van de renteontvangsten op de leningen aan Aruba wordt bijgesteld op basis van de verwachting van meerontvangsten tot 2019 en daarna minderontvangsten.

Daarnaast zijn er renteontvangsten op de verstrekte leningen aan Curaçao en Sint Maarten. Een deel hiervan is het gevolg van het verstrekken van leningen in 2015 en 2016. In 2017 en 2018 is tevens rekening gehouden met de meerontvangsten als gevolg van de huidige wisselkoers van de dollar ten opzichte van de euro. Deze meerontvangsten worden toegevoegd aan de wisselkoersreserve.

b. De beleidsartikelen

Beleidsartikel 1 Waarborgfunctie

Budgettaire gevolgen van beleid (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begro- ting 2017	Mutaties via NvW en amende- menten	Vastge- stelde begro- ting 2017	Mutaties 1e supple- toire begro- ting	Stand 1e supple- toire begro- ting	Mutatie 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	
Art.nr.	Verplichtingen:	70.858	0	70.858	6.267	77.125	3.118	0	0	0
	Uitgaven:	70.858	0	70.858	6.267	77.125	3.118	0	0	0
	Waarvan juridisch verplicht (percentage)			100%		100%				
1.1	Rechtshandhaving en deugdelijkheid van bestuur	70.858	0	70.858	6.267	77.125	3.118	0	0	0
	Bijdragen aan ZBO's / RWT's	21.868	0	21.868	3.448	25.316	- 1.140	0	0	0
	Recherchecapaciteit (Nationale Politie)	21.868	0	21.868	3.448	25.316	- 1.140	0	0	0
	Bijdragen aan andere begrotingshoofdstukken	48.990	0	48.990	2.819	51.809	4.258	0	0	0
	Grensbewaking (Defensie)	6.100	0	6.100	0	6.100	0	0	0	0
	Kustwacht (Defensie)	39.558	0	39.558	2.732	42.290	4.169	0	0	0
	Rechterlijke macht (V&J)	3.332	0	3.332	87	3.419	89	0	0	0
	Ontvangsten:	4.857	0	4.857	1.263	6.120	1.263	0	0	0

Toelichting

1.1 Rechtshandhaving en deugdelijkheid van bestuur

Bijdragen aan ZBO's / RWT's

Recherchecapaciteit

Betreft voornamelijk de middelen voor het Team Bestrijding Ondernijning (TBO) die met een kasschuif (€ 3 mln.) naar voren wordt gehaald, zodat de inzet in 2017 gecontinueerd kan worden.

Voorts wordt vanwege de huidige wisselkoers van de dollar ten opzichte van de euro € 1,8 mln. toegevoegd aan het budget in 2017 en 2018. Dit wordt gecompenseerd vanuit de wisselkoersreserve. Als laatste wordt een bijdrage geleverd aan het inpassen van de negatieve eindejaarsmarge (€ 1,3 mln.).

Bijdragen aan andere begrotingshoofdstukken

Kustwacht

Als gevolg van de huidige wisselkoers van de dollar ten opzichte van de euro wordt € 2,7 mln. toegevoegd aan het budget in zowel 2017 als 2018 vanuit de wisselkoersreserve. Daarnaast wordt vanuit de wisselkoersre-

serve € 1,4 mln. toegevoegd aan het budget in 2018 voor de vervanging van de interceptorcapaciteit. In 2016 is dit budget ingezet om wisselkoers tekorten op te vangen. Met de instelling van de wisselkoersreserve is dit niet meer nodig.

Ontvangsten

Als gevolg van de huidige wisselkoers van de dollar ten opzichte van de euro zijn er € 1,3 mln. extra ontvangsten op de bijdragen van de landen voor de Kustwacht. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de wisselkoersreserve.

Beleidsartikel 4 Bevorderen sociaaleconomische structuur

Budgettaire gevolgen van beleid (bedragen x € 1.000)

Art.nr.		Ontwerp- begro- ting 2017	Mutaties via NvW en amende- menten	Vastge- stelde begro- ting 2017	Mutaties 1e supple- toire begro- ting	Stand 1e supple- toire begroting	Mutatie 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021
	Verplichtingen:	14.676	0	14.676	1.872	16.548	- 2.453	- 359	- 276	- 276
	Uitgaven:	14.676	0	14.676	1.872	16.548	- 2.453	- 359	- 276	- 276
	Waarvan juridisch verplicht (percentage)			52%		52%				
4.1	Curaçao, Sint Maarten en Aruba	6.777	0	6.777	- 2.509	4.268	- 2.509	0	0	0
	Opdrachten	1.668	0	1.668	- 236	1.432	- 236	- 36	- 36	- 36
	Onderzoek, Kennisover- dracht en Comm.	1.668	0	1.668	- 236	1.432	- 236	- 36	- 36	- 36
	Inkomensoverdrachten	5.009	0	5.009	- 2.309	2.700	- 2.309	0	0	0
	Toeslagen op pensioe- nen NA	5.009	0	5.009	- 2.309	2.700	- 2.309	0	0	0
	Bijdragen aan (inter)na- tionale organisaties	100	0	100	36	136	36	36	36	36
	Onderzoek, Kennisover- dracht en Comm.	100	0	100	36	136	36	36	36	36
4.2	Caribisch Nederland	7.899	0	7.899	4.381	12.280	56	- 359	- 276	- 276
	Subsidies	60	0	60	1.000	1.060	0	0	0	0
	Subsidies Caribisch Nederland	60	0	60	750	810	0	0	0	0
	Kinderrechten	0	0	0	250	250	0	0	0	0
	Opdrachten	4.741	0	4.741	- 2.138	2.603	114	- 83	0	0
	Kinderrechten	1.000	0	1.000	- 925	75	0	0	0	0
	Onderzoek, Kennisover- dracht en Comm.	2.236	0	2.236	- 78	2.158	214	- 83	0	0
	Opdrachten Caribisch Nederland	1.505	0	1.505	- 1.135	370	- 100	0	0	0
	Inkomensoverdrachten	1.100	0	1.100	2.418	3.518	218	0	0	0
	Pensioenen en uitkerin- gen Politieke ambtsdra- gers	1.100	0	1.100	2.418	3.518	218	0	0	0
	Bijdragen aan medeo- verheden	1.998	0	1.998	3.301	5.299	- 276	- 276	- 276	- 276
	Bijzondere uitkering sociaaleconomische initiatieven	1.498	0	1.498	2.626	4.124	- 276	- 276	- 276	- 276
	Kinderrechten	0	0	0	675	675	0	0	0	0
	Onderzoek, Kennisover- dracht en Comm.	500	0	500	0	500	0	0	0	0
	Bijdragen aan agent- schappen	0	0	0	- 200	- 200	0	0	0	0
	Onderzoek, Kennisover- dracht en Comm.	0	0	0	- 200	- 200	0	0	0	0
	Ontvangsten:	3.213	0	3.213	5.362	8.575	736	676	- 1.185	- 1.185

Toelichting

4.1 Curaçao, Sint Maarten en Aruba

Inkomensoverdrachten

Toeslagen op pensioenen NA

Door de huidige koers van de euro ten opzichte van de dollar, neemt de omvang van de toeslagen op de pensioenen van de Nederlandse Antillen af. Een bedrag van € 2,3 mln. in 2017 en 2018 wordt daarom toegevoegd aan de wisselkoersreserve.

4.2 Caribisch Nederland

Inkomensoverdracht

Pensioenen en uitkeringen Politieke ambtsdragers

In de onderlinge regeling rechtsopvolging en boedelscheiding van het Algemeen Pensioenfonds van de Nederlandse Antillen (APNA) is bepaald dat de verplichtingen op pensioenen van Bonaire, St. Eustatius en Saba, na de transitie overgaan op Nederland. Hierbij komen nog de uitkeringen die door het Algemeen Pensioenfonds van Curaçao nadien zijn gedaan. In totaal gaat het om € 1,9 mln.

Bijdragen aan medeoverheden

Bijzondere uitkering sociaaleconomische initiatieven

De SVB-middelen, € 2,3 mln., uit de boedelscheiding na 10-10-10 wordt voor sociaal economische initiatieven in Caribisch Nederland ingezet. Deze middelen worden door SZW toegevoegd aan de integrale middelen die op de begroting van Koninkrijksrelaties staan.

Ontvangsten

Als gevolg van de eindafrekening SONA en de verkoop van de aandelen in de AIB Bank ontvangt BZK respectievelijk € 1,9 mln. en € 2,7 mln. op de begroting van Koninkrijksrelaties.

De raming van de renteontvangsten op de leningen aan Aruba wordt bijgesteld op basis van de verwachting van meerontvangsten tot 2019 en daarna minderontvangsten. In 2017 betreft het € 0,8 mln.

Beleidsartikel 5 Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen

Budgettaire gevolgen van beleid (bedragen x € 1.000)

Art.nr.	Verplichtingen:	Ontwerp- begro- ting 2017	Mutaties via NvW en amende- menten	Vastge- stelde begro- ting 2017	Mutaties 1e supple- toire begro- ting	Stand 1e supple- toire begro- ting	Mutatie 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021
	Uitgaven:	186.981	0	186.981	0	186.981	0	0	0	0

	Ontwerp- begro- ting 2017	Mutaties via NvW en amende- menten	Vastge- stelde begro- ting 2017	Mutaties 1e supple- toire begro- ting	Stand 1e supple- toire begro- ting	Mutatie 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021
Waarvan juridisch verplicht (percentage)			100%		100%				
5.1									
Schuldsanering landen									
Curaçao en Sint Maarten	186.981	0	186.981	0	186.981	0	0	0	0
Leningen	186.981	0	186.981	0	186.981	0	0	0	0
Schuldsanering	186.981	0	186.981	0	186.981	0	0	0	0
Ontvangsten:	28.405	0	28.405	9.408	37.813	9.316	1.550	3.955	58

Ontvangsten

Deze ontvangsten betreffen extra renteontvangsten op de leningen aan Curaçao en Sint Maarten. Een deel hiervan is als gevolg van het verstrekken van leningen in 2015 en 2016. In 2017 en 2018 is tevens rekening gehouden met de meerontvangsten als gevolg van de huidige wisselkoers van de dollar ten opzichte van de euro. Deze meerontvangsten worden toegevoegd aan de wisselkoersreserve.

c. De niet-beleidsartikelen

Niet-beleidsartikel 6 Apparaat

Budgettaire gevolgen van beleid (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begro- ting 2017	Mutaties via NvW en amende- menten	Vastge- stelde begro- ting 2017	Mutaties 1e supple- toire begro- ting	Stand 1e supple- toire begro- ting	Mutatie 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021
Art.nr.									
Verplichtingen:	18.071	0	18.071	1.221	19.292	2.455	500	300	0
Uitgaven:	18.071	0	18.071	1.221	19.292	2.455	500	300	0
6.1									
Apparaat	18.071	0	18.071	1.221	19.292	2.455	500	300	0
Personele uitgaven	11.924	0	11.924	245	12.169	1.443	500	300	0
waarvan: Eigen personeel	11.721	0	11.721	214	11.935	1.412	500	300	0
waarvan: Externe inhuur	203	0	203	31	234	31	0	0	0
Materiële uitgaven	6.147	0	6.147	976	7.123	1.012	0	0	0
waarvan: Overig materieel	6.147	0	6.147	976	7.123	1.012	0	0	0
Ontvangsten:	0	0	0	0	0	0	0	0	0

6.1 Apparaat

Personele uitgaven

Personeel

In verband met vertraging bij de oprichting van de Integriteitskamer op Sint Maarten, wordt het kasritme aangepast. Er wordt € 1 mln. in 2017 verschoven naar 2018 t/m 2020.

Als gevolg van de huidige wisselkoers van de dollar ten opzichte van de euro wordt € 2,2 mln. toegevoegd aan het budget in zowel 2017 als 2018 vanuit de wisselkoersreserve.

Materiële uitgaven

Overig materieel

Als gevolg van de huidige wisselkoers van de dollar ten opzichte van de euro is er sprake van een valutatekort. Dit tekort wordt gedekt vanuit de wisselkoersreserve.

Niet-beleidsartikel 7 Nominaal en onvoorzien

Budgettaire gevolgen van beleid (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begro- ting 2017	Mutaties via NvW en amende- menten	Vastge- stelde begro- ting 2017	Mutaties 1e supple- toire begro- ting	Stand 1e supple- toire begro- ting	Mutatie 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	
Art.nr.	Verplichtingen:	1.276	0	1.276	4.410	5.686	1.880	1.827	1.810	1.810
	Uitgaven:	1.276	0	1.276	4.446	5.722	1.844	1.827	1.810	1.810
7.1	Loonbijstelling	0	0	0	766	766	746	736	719	719
7.2	Prijsbijstelling	0	0	0	1.096	1.096	1.040	997	997	997
7.3	Onvoorzien	1.276	0	1.276	93	1.369	-906	-906	-906	-906
7.4	Wisselkoersreserve	0	0	0	2.491	2.491	964	1.000	1.000	1.000
	Ontvangsten:	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Toelichting

Loon- en prijsbijstelling

Het totaal van de loonbijstelling/prijsbijstelling ad € 1,9 mln. is bij de Voorjaarsnota aan de onderhavige begroting toegewezen. Dit zal bij een volgende suppletoire begroting worden verdeeld.

Wisselkoersreserve

Na slotwet 2016 was de omvang van de wisselkoersreserve € 11,9 mln. Deze reserve is volledig meegenomen naar 2017.

Op de begroting van Koninkrijksrelaties en het BES-fonds zijn er zowel meevallers als tegenvallers als gevolg van de huidige wisselkoers. De wisselkoersmeevallers komen ten gunste van de reserve en de wisselkoerstegenvallers ten laste van de reserve. Met de eerste suppletoire begroting worden de wisselkoersverschillen in 2017 (netto € 4 mln. onttrekking) en 2018 (netto € 5,4 mln. onttrekking) op de begroting van Koninkrijksrelaties en het BES-fonds gecorrigeerd met de wisselkoersreserve. Na alle correcties is nog € 2,5 mln. over in de reserve.

2. De begroting van BES-fonds

a. Leeswijzer

De eerste suppletoire begroting geeft een beeld van de uitvoering van de begroting 2017. De stand van de eerste suppletoire begroting wordt vanaf de stand van de ontwerp begroting 2017 opgebouwd.

Bij de tabel budgettaire gevolgen van beleid worden per artikel de beleidsmatige en technische mutaties toegelicht groter dan of gelijk aan de ondergrens zoals deze in de Rijksbegrotingsvoorschriften (RBV) zijn opgenomen (de zgn. staffel).

De gepresenteerde budgetflexibiliteit (juridisch verplicht) is de stand per 21 april 2017.

b. Het beleid

a. Overzicht belangrijkste suppletoire uitgaven- en ontvangstenmutaties 2017 (Eerste suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

Overzicht belangrijkste suppletoire uitgavenmutaties 2017 (Eerste suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Artikel- nummer	Uitgaven 2017
Vastgestelde begroting 2017		32.650
Belangrijkste suppletoire mutaties		
1) Wisselkoersreserve	1	8.223
2) Overige mutaties		661
Stand 1e suppletoire begroting 2017		41.534

Overzicht belangrijkste suppletoire ontvangstenmutaties 2017 (Eerste suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Artikel- nummer	Ontvangsten 2017
Vastgestelde begroting 2017		32.650
Belangrijkste suppletoire mutaties		
1) Wisselkoersreserve	1	8.223
2) Overige mutaties		661
Stand 1e suppletoire begroting 2017		41.534

Toelichting uitgaven/ontvangsten

Wisselkoersreserve

De vrije uitkering van het BES-fonds is vastgelegd in dollars. Door een lagere stand van de dollar zijn er tegenvallers. Deze worden gedekt door een overboeking vanuit de wisselkoersreserve.

b. Het beleidsartikel

Beleidsartikel 1 BES-fonds

Budgettaire gevolgen van beleid (bedragen x € 1.000)

Art.nr.	Verplichtingen:	Ontwerp- begro- ting 2017	Mutaties via NvW en amende- menten	Vastge- stelde begro- ting 2017	Mutaties 1e supple- toire begro- ting	Stand 1e supple- toire begro- ting	Mutatie 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021
	Uitgaven:	32.650	0	32.650	8.884	41.534	8.645	331	331	41
	Waarvan juridisch verplicht (percentage)			100%		100%				
1.1	BES-fonds	32.650	0	32.650	8.884	41.534	8.645	331	331	41
	Opdrachten	100	0	100	0	100	0	0	0	0
	Onderzoek	100	0	100	0	100	0	0	0	0
	Bijdragen aan medeo- verheden	32.550	0	32.550	8.884	41.434	8.645	331	331	41
	Overige uitkering	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Vrije uitkering	32.550	0	32.550	8.884	41.434	8.645	331	331	41
	Ontvangsten:	32.650	0	32.650	8.884	41.534	8.645	331	331	41

Toelichting

Bijdragen aan medeoverheden

Vrije uitkering

Als gevolg van de huidige wisselkoers van de dollar ten opzichte van de euro wordt voor 2017 € 8,2 en voor 2018 € 8,1 mln. toegevoegd aan de vrije uitkering. Dit wordt gecompenseerd vanuit de wisselkoersreserve.